

MANTIBIOTIKLAR - ULARNING SAMARADORLIGINI O'RGANISH*Nizomiddinova Hilola**Pop Abu Ali ibn Sino nomidagi JST**Faamakologiya asoslari fani o'qituvchisi*

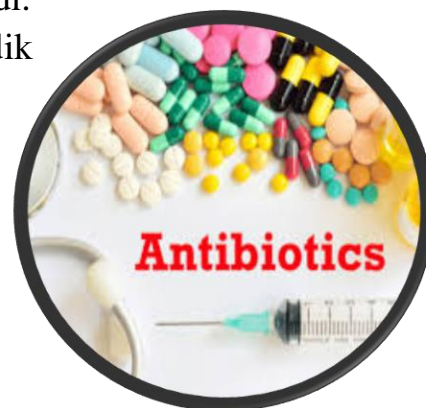
Annatsiya: Antibiotiklarning samarasini o'rganishning ahamiyati. Uning inson organizmiga ijobiy va salbiy tomonlarini o'rganish.

Kalit so'zlar: Antibiotik, Bio-hayot, virus, bakteriya, infeksiya.

Antibiotiklar tanamizga bakteriyalar keltirib chiqaradigan kasalliklardan xalos bo'lishga yordam beradigan kuchli dorilardir. To'g'ri qo'llanilganda, ular infeksiyalarni tez va samarali tarzda yo'q qiladi, bu bizni bir necha kun ichida yaxshi his qilishimizga olib keladi. Biroq, boshqa sog'liq sharoitlarini davolashda antibiotiklar nafaqat samarasiz, balki umumiy sog'lig'imizga zarar etkazishi mumkin.

O'sib borayotgan tadqiqot natijalariga ko'ra, biz bakterial infeksiyalarni davolash uchun antibiotiklarni qanchalik ko'p qabul qilsak, tanamiz qarshilik ko'rsatadi, bu esa bizni sog'lomlashtirishda ularning samaradorligini yo'qotadi.

Antibiotiklar tomoq va quloq, sinus va siydik yo'llarining streptokok infeksiyalariga olib keladigan bakteriyalar bilan kurashadi. Ular gripp, shamollash, yo'tal va tomoq og'rig'i uchun ishlamaydi. Kasallikning kelib chiqishini aniqlashga yordam beradigan alomatlar haqida shifokoringiz bilan maslahatlashing. Tashxisingiz uchun antibiotiklarni qabul qilishning afzalliklari va kamchiliklari haqida shifokoringizdan so'rang.

Antibiotiklarni qabul qilishning ijobiy tomonlari

Antibiotiklar ko'plab infeksiyalarning o'sishini sekinlashtirishi va o'ldirishi mumkin. Ba'zi hollarda, masalan, operatsiyadan oldin, antibiotiklar infeksiyaning paydo bo'lishining oldini oladi. Antibiotiklar tez ta'sir qiladi; ba'zilar bir necha soat ichida ishlay boshlaydi.

Ularni qabul qilish oson: ko'pchilik antibiotiklar og'iz orqali qabul qilinadigan dorilardir. Agar dori tizimingizga tezda kirib borishi kerak bo'lsa, shifokoringiz sizga in'ektsiya qilishga qaror qilishi mumkin.

Antibiotiklarni qabul qilishning salbiy tomonlari

-Agar siz antibiotiklarni tez-tez qabul qilsangiz, tanangiz antibiotiklarga qarshilik ko'rsatishi mumkin, bu esa antibiotiklarning samaradorligini pasayishiga olib kelishi mumkin.

-Antibiotikni davolash kursi qanchalik uzoq bo'lsa, tananing immunitet tizimiga ko'proq zarar etkazishi mumkin.

Ba'zi antibiotiklar yon ta'sirga ega bo'lishi mumkin, masalan, ovqat hazm qilish muammolari, suyaklarning shikastlanishi, quyosh nuriga sezgirlik. Xatarlarni bilish uchun dori bilan birga keladigan nozik nashrni o'qib chiqing. Noto'g'ri foydalanishning oldini olish uchun amal qilish kerak bo'lgan qoidalar Boshqa birovning antibiotiklarini qabul qilmang. Har qanday buyurilgan antibiotik qoldiqlarisiz tugatilishi kerak. Shuni ham yodda tutingki, shamollash virusli va antibiotiklar yordam bermaydi.

Biologik ta'sir mexanizmi bo'yicha antibiotiklar klassifikatsiyasi

1. Hujayra devorlari sintezini ingibirlovchi (to'xtatuvchi) antibiotiklar (penisillinlar, bazitrazin, vankomisin, sefalosporin, D-sikloserin).

2. Membrana funksiyasini buzuvchi antibiotiklar (albomizin, askozin, glamiziolinlar, kandisidinlar, nistatin, trixomizin, endomisin va boshqalar);

3. Nuklein kislotalar sintezi (almashinishi)ni tanlab to'xtatuvchi antibiotiklar: A) RNK sintezini to'suvchi (aktinomizin, grizeofulvin, kanamizin, neomisin, novobiosin, olivomisin va boshqalar); B) DNK sintezini to'suvchi (aktidin, bruneomizin, mitomisinlar, novobiosin, sarkomisin, edein va h.z.o.);

4. Purin va pirimidinlar sintez ingibitor antibiotiklar (atsaserin, dekoinin, sarkomisin va h.z.o.);

5. Oqsil sintezini to'suvchi antibiotiklar (bazitrisin, viomizin, kanamizin, metimizin, neomizin, tetrasiklinlar, xloramfenikol, eritromisin va h.z.o.);

6. Bakteriyalar nafas olishini ingibirlovchi antibiotiklar (antimizinlar, oligomizinlar, patulin, piozianin, usnin kislota va h.z.o.);

7. Oksidlovchi fosfatlanishni ingibirlovchi antibiotiklar (valinomisin, gramizidinlar, kolizinlar, oligomisinlar, tirozidin va h.z.o.)

8. Antimetabolit ta'sirli antibiotiklar. Ayrim aktinomiset va mo'g'or zamburug'lari hosil qiluvchi antibiotik moddalar. Bu antibiotiklar aminokislotalar, vitaminlar, nuklein kislotalar antimetabolitlar sifatida qatnashadi.

Foydalanish uchun adabiyotlar:

1. F. Sayfuddin o'gli "Farmokologiya bilan retseptura". Toshkent, "Medisina" 1996 2. L. X. Postnova, L. F. Titova. "Farmokologiya bilan retseptura". Toshkent, "Medisina" 1990 y.

3. N. P. Elinov, E.G. Gromova "Feldsherlar va meditsina hamshiralari uchun retseptura spravochnigi" Toshkent "Ibn Sino" 1990 y.

4. S. S. Azizova "Farmokologiya".

5. F. Sh. Toshmuxammedova, X.U. Aliyev "Umumiy Farmokologiya va retseptura". Toshkent "Ilm Ziyo" 2007 y.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. "Hamshira" jurnali

2. "Sihat – salomatlik" jurnali

3. "O'zbekistori tibbiyoti" jurnali

4. "Dor1-darmon" axbojotnoma gazetasi 5. "Farmasevtika" jurnali. \